

Esipuhe.....	I
Förord.....	III
Allan Rosas 60 år	V
Allan Rosas 60 vuotta	VIII
Tabula Gratulatoria.....	XI
Kirjoittajat/Författarna.....	XV
Sisällys/Innehåll.....	XVII
Johdanto	1
Inledning	3
I Perusoikeudet Euroopan unionissa <i>De grundläggande rättigheterna inom Europeiska unionen.....</i>	5
EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna – från politisk deklaration till rättsligt bindande normer och extern kontroll	7
<i>Holger Rotkirch</i>	
1. Tysklands initiativ väcker kritik och oro	7
2. Konventets mandat och sammansättning	9
3. Konventets presidium och arbetsmetoder	11
4. Stadgan finner sitt innehåll.....	11
5. Stadgans räckvidd och uppbyggnad. Förhållandet till Europeiska människorättskonventionen	12
6. Unionens anslutning till Europeiska människorättskonventionen	13
7. Ingressen och de materiella bestämmelserna	14
8. Finländska initiativ	15
9. Den rättsligt bindande stadgan och anslutningen till Europeiska människorättskonventionen kompletterar varandra.....	16

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö EU-oikeuden lähteenä..... 21

Matti Pellonpää

1. Johdanto 21
2. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö ja sisämarkkinavapaudet 22
3. Yhdenvertaisen kohtelun periaate ja eräitä muita ihmisoikeussopimuksen soveltamistilanteita 26
4. Oikeudenkäynti kansallisessa tuomioistuimessa ja tuomioiden täytäntöönpano 27
5. EU:n oma viranomais- ja tuomioistuinikäytäntö 31
 - 5.1. Virkamiesoikeus 31
 - 5.2. Kilpailuoikeus 32
 - 5.3. Menettely EY:n tuomioistuimessa ja ensimmäisen asteen tuomioistuimessa 35
6. Lopuksi 37

Syrjintäkielto: sisämarkkinoiden reunoilta perusoikeuksien ytimeen 41

Mikko Puumalainen

1. Evoluutiota ja vuorovaikutusta muttei kattavuutta 41
2. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja syrjinnän kieltö Suomen laissa 43
 - 2.1. Perustuslaki 43
 - 2.2. Rikoslaki 44
 - 2.3. Yhdenvertaisuuslaki 45
 - 2.4. Yhdenvertaisuussääntelyn kokonaisuus 47
3. Yhteisön oikeus ja syrjintäkielto 50
 - 3.1. Perussopimukset ja oikeuskäytäntö 50
 - 3.2. Perusoikeuskirja 51
3. Miten syrjintäkieltoa voisi vielä vahvistaa? 54
4. Turvaako syrjintäkielto yhdenvertaisuuden? 56

Sukupuolten välisen tasa-arvon sääntely Euroopan unionissa 59

Anja Nummijärvi – Päivi Romanov

1. Rooman sopimuksen 119 artikla lähtökohtana 59
2. Kehitys oikeusperustaltaan itsenäiseksi perusoikeudeksi 59
 - 2.1. 1970-luvulta se alkoi... 59
 - 2.2. EY:n tuomioistuimen linjauksia 60
 - 2.3. Amsterdamin sopimus 60
 - 2.4. Sukupuolten välinen tasa-arvo EU:n perusoikeuskirjassa 62
3. Syrjintäsuojasta Euroopan unionissa 62
 - 3.1. Aluksi 62
 - 3.2. Syrjinnän käsitteet 63
 - 3.3. Työelämää koskevat sukupuolisyrynnän kiellot 66
 - 3.4. Työelämän ulkopuolelle ulottuva sääntely – direktiivi 2004/113/EY 70
4. Positiiviset erityistoimet 72
5. Valtavirtaistaminen 73
6. Muut toimet 74
7. Lopuksi: haasteena tasa-arvon tehokkaampi toteutuminen käytännössä 76

Muslimisiirtolaisten uskontopohjaiset oikeudet Länsi-Euroopan maissa – rajoitetaanko niitä liiaksi? 81

Lauri Hannikainen

1. Ongelmanasettelu 81
2. Kansainvälisen ihmisoikeusnormiston perustekijöitä 81

3. Muslimisiirtolaisryhmät läntisessä Euroopassa.....	83
4. Ihmisoikeuksien ja uskonnollisten velvollisuuksien suhteesta: vaikeuksia!.....	84
5. Euroopan unionin perusoikeuskirja.....	85
6. Muslimien ihmisoikeusongelmia Länsi-Euroopassa.....	86
7. Keskeinen haaste: sananvapauden ongelmat.....	88
7.1. Radikaalien muslimien lausumat.....	89
7.2. Valtaväestön piirissä ja joukkotiedotusvälineissä esitetyt lausumat.....	89
7.3. Jyllandsposten-kiista.....	91

Kieliä koskevat oikeudet..... 95

Kari Liiri

1. Johdanto.....	95
2. Oikeudellinen perusta Euroopan unionissa.....	96
2.1. EY:n perustamissopimus ja kieliä koskevista järjestelyistä annettu asetus N:o 1.....	96
2.2. Kieliä koskevat järjestelyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.....	98
3. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.....	98
3.1. Oman kielen käyttö kansallisissa hallinto- ja lainkäyttöviranomaisissa.....	98
3.2. Yhteisön tavaramerkkiä koskevat asiat.....	100
3.3. Yhteisön säädösten eri kielitoisintojen väliset erot.....	101
3.4. Yhteisön säädöksen kielitoisinnon julkaisemisen merkitys.....	103
4. Lopuksi.....	104

Henkilötietojen suoja 107

Petri Helander – Joni Heliskoski

1. Johdanto.....	107
2. Eurooppalaiset henkilötietojen suojaa koskevat oikeuden lähteet.....	108
3. Unionin tietosuojasääntelyn peruskäsitteet ja soveltamisala.....	110
4. Henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden sisältö.....	113
4.1. Tietojen käsittelyn edellytykset.....	113
4.2. Tietojen ja niiden käsittelyn laatua koskevat periaatteet.....	114
4.3. Rekisteröidyn oikeudet.....	115
4.4. Rekisterinpitäjän erityiset velvollisuudet.....	116
4.5. Henkilötietojen siirto kolmansiin maihin.....	117
5. Henkilötietojen suojaa valvovat viranomaiset.....	120

Virkamiesten sananvapaus 125

Heikki Kulla

1. Johdanto.....	125
2. Virkavelvollisuuksien sääntely.....	126
3. Mielenpitoet ja tosiasiat.....	127
4. Sananvapauden rajoitukset.....	129
5. Jäsenvaltion virkamiehen esittämä julkinen arvostelu.....	131

Oikeus diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antamaan suojeluun 135

Ora Meres-Wuori

1. Johdanto.....	135
2. Suomen antama suojelu.....	135
2.1. Suomen edustustoverkosto.....	136
2.2. Suomen konsulipalvelut.....	137
3. Pohjoismainen konsulaarinen yhteistyö.....	138
4. Euroopan unionin antama suojelu.....	139

4.1. Unionin kansalaisen oikeudesta suojeluun kolmansissa maissa.....	139
4.2. EU:n perusoikeuskirjasta	141
4.3. Euroopan perustuslakisopimuksesta ja Lissabonin sopimuksesta	142
4.4. Suojelun kehittämistä	143
5. Johtopäätöksiä	144

En högre nivå på miljöskyddet – en jämförelse mellan EG:s miljöskadedirektiv och den finska miljöskadelagen 149

Peter Wetterstein

1. Inledning	149
2. Begreppet miljöskada	150
3. Rätten att framställa ersättningskrav	153
3.1. Återställande av den skadade miljön	153
3.2. Kompensation för förlorade miljövärden	157
3.3. Val av hjälpåtgärder	159
4. Konklusion	159

Kohti perusoikeusher Kempää tavaroiden vapaata liikkuvuutta 163

Tuomas Ojanen

1. Johdanto	163
2. Tavaroiden vapaa liikkuvuus EU-oikeuden peruseriaatteena.....	163
3. EU-oikeuden ja integraation perusteiden murros	165
4. Perusoikeudet EU-oikeuden nykytilassa	166
4.1. Perusoikeuksien aseman ja merkityksen vahvistuminen	166
4.2. Lissabonin sopimus perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien näkökulmasta	168
5. Esimerkkejä perusoikeuksien vaikutuksesta tavaroiden vapaan liikkuvuuden yleisiin oppeihin	169
5.1. Yleisiä näkökohtia.....	169
5.2. Tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitusedellytysten yleiset opit perusoikeusnäkökulmasta.....	170
5.3. Tavaroiden vapaan liikkuvuuden horisontaalivaikutus.....	172
6. Lopuksi.....	173

Euroopan unionin perusoikeusvirasto 177

Martin Scheinin

1. Johdanto	177
2. Perusoikeusviraston oikeusperusta.....	178
3. Alueellinen toimivalta	179
4. Perustamisasetuksen muu sisältö erityisesti perusoikeusviraston riippumattomuuden kannalta	179
5. Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien noudattamisen riippumaton asiantuntija-arviointi Euroopan unionin tasolla.....	182

EU:n ihmisoikeuspolitiikka – ulkosuhteet ja sisäpolitiikka johdonmukaisuuden näkökulmasta..... 185

Johanna Suurpää

1. Johdanto	185
2. EU:n ihmisoikeuspolitiikan perusta	185
3. EU:n kolmansiin maihin kohdistuvan ihmisoikeuspolitiikan välineet.....	186
4. Sisällöllisiä prioriteetteja.....	188

5. Johtopäätöksiä	192
-------------------------	-----

II Yksilön oikeudet ja oikeusasema sisämarkkinoilla *Individens rättigheter och rättsställning på den inre marknaden*..... 195

Euroopan unionin kansalaisuus..... 197

Heidi Kaila

1. Johdanto	197
2. Unionin kansalaisuuden tausta.....	197
3. Unionin kansalaisuuden määritelmä	201
4. Unionin kansalaisen oikeudet.....	203
4.1. Oikeus osallistua ja vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon.....	204
4.2. Oikeus diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antamaan suojeluun.....	207
4.3. Pääsy oikeuksiin muutoin kuin oikeusteitse	208
4.4. Oikeus hyvään hallintoon ja avoimuuteen	209
4.5. Liikkumis- ja oleskeluoikeus	210
5. Lopuksi.....	216

Perhe-elämä ja Euroopan unioni..... 219

Suvi Sankari

1. Perheen määritelmä.....	221
2. Avioliiton solmiminen ja perheen perustaminen.....	223
3. Perhe- ja työelämän yhtensovittaminen: perheellisäys	224
4. Perhe-etuudet.....	227
5. Nimi.....	229
6. Lapsen oikeudet	231
6.1. Koulunkäynti	233
6.2. Opiskelu.....	235
7. Perhe-elämä	236
8. Avioero, lasten huolto, elatus ja aviovarallisuus.....	239
9. Perintö ja testamentti	243

Ammattiurheilijan oikeudet sisämarkkinoilla..... 249

Mikko Huttunen

1. Johdanto	249
2. Ensimmäinen kohta: lajiliittojen asettamat kansallisuusrajoitukset.....	250
2.1. Asia 37/74, Walrave.....	250
2.2. Asia 13/76, Donà v. Mantero	252
3. Pato murtuu: asia C-415/93, Bosman	253
4. Post-Bosman-oikeuskäytäntö	258
4.1. Yksilöurheilijoiden aseman täsmentyminen: yhdistetyt asiat C-51/96 ja C-191/97, Deliège.....	258
4.2. Bosman-tuomion rajojen tarkempi määrittely joukkueurheilussa.....	260
4.3. Antidopingsäännöstö.....	261
5. Lopuksi.....	261

Arbetstagares rätt till fackliga stridsåtgärder på EU:s inre marknad..... 265

Niklas Bruun

1. Bakgrund 265
2. Något om regleringens innehåll och utveckling på gemenskapsnivå..... 267
3. EG-domstolens syn på utövande av fackliga stridsåtgärder 268
4. EG-domstolens bedömning av de föreliggande fallen 269
5. Proportionalitetsprincipen 270
6. Några reflexioner..... 271
 - 6.1. Allmänt 271
 - 6.2. EG-domstolens syn på partsautonomi och kollektivavtal 272
 - 6.3. Omfattningen av den gränsöverskridande rätten till fackliga stridsåtgärder 274

Tjänsteleverantörens ställning i EG-rätten..... 275

Nina Nordström

1. Inledning 275
2. Centrala rättsakter..... 275
3. Vem är tjänsteleverantör?..... 276
4. Begreppet tjänst 277
5. Tjänsteleverantörens rättigheter och skyldigheter samt dess gränser..... 278
6. Laval-målet som förtydligare av tjänsteleverantörens ställning 282
7. Avslutning: ekonomiska och politiska hänsyn 285

Itsenäinen ammatinharjoittaja Euroopan yhteisön taloudellisen perustuslaillisuuden ytimessä 289

Markku Kiikeri

1. Johdanto 289
2. Itsenäinen ammatinharjoittaja..... 290
3. Sisämarkkinavapaudet ja itsenäinen ammatinharjoittaja; sijoittautumisvapaussäännöksen kattaman taloudellisen toiminnan sisältö ja säätely 292
4. Sijoittautumista koskeva johdettu lainsäädäntö 300
5. Loppuhuomioita..... 303

Opiskelijoiden oikeudet ja oikeusasema sisämarkkinoilla 305

Veli-Pekka Paukku

1. Johdanto 305
2. Tutkinnon suorittaminen toisessa jäsenvaltiossa 305
 - 2.1. Erottelu eri henkilöryhmien välillä..... 306
 - 2.2. Opiskelupaikan saanti 306
 - 2.3. Oleskelu opintoja varten..... 307
 - 2.4. Opintomaksut ja taloudellinen tuki opiskeluun..... 308
 - 2.5. Sosiaalietuudet muilta osin 311
3. Tilanne opintojen päättymisen jälkeen 311
 - 3.1. Yleistä..... 311
 - 3.2. Ammattipätevyyden tunnustaminen..... 312
4. Lopuksi..... 315

Eläkeläisenä Euroopan unionissa..... 317

Juha Raitio

1. Johdanto 317
2. Eläkeläiset ja henkilöiden vapaa liikkuvuus 318
 - 2.1. Henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja oleskeluoikeuden kehityslinjoja 318
 - 2.2. Eläkeläisten vapaa liikkuvuus, eläketurva ja toisessa jäsenvaltiossa asuvien eläkeläisten korkeampi verotus..... 321
3. Miesten ja naisten eläketurvan syrjimättömyys..... 323
 - 3.1. Samapalkkaisuus ja eläketurva 323
 - 3.2. Transeksuaalien eläke-etuja koskeva oikeuskäytäntö esimerkkinä ihmisoikeuksien korostamisesta..... 327
4. Lopuksi 328

Turistin oikeudellinen asema Euroopan unionissa..... 331

Päivi Saarinen

1. Yleistä 331
2. Turistien vapaa liikkuvuus ja yhdenvertainen kohtelu..... 333
 - 2.1. Vapaan liikkuvuuden periaatteen kehitys 333
 - 2.2. Yhdenvertainen kohtelu..... 335
 - 2.3. Matkustajien tarkastus sisärajoilla 337
3. Oikeus välttämättömään sairaanhoitoon 338
4. Turisti kuluttajana..... 340
 - 4.1. Aikaosuuskohteet 340
 - 4.2. Pakettimatkat 341
 - 4.3. Lento- ja junamatkustajien oikeudet..... 343
5. Matkustajatuomiset..... 344
6. Lopuksi..... 346

Potilaan oikeus hakeutua sairaanhoitoon valitsemaansa jäsenvaltioon – EY:n tuomioistuimen tulkintakannanotoista unionin ja jäsenvaltioiden oikeudeksi.... 349

Maija Sakslin

1. Johdanto 349
2. Potilaiden oikeus vastaanottaa sairaanhoitopalveluita toisessa jäsenvaltiossa ja saada kustannuksista korvaus sosiaaliturvajärjestelmästä EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä..... 350
3. Tuomioiden muuntaminen kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavaksi oikeudeksi..... 352
4. Oikeusperusta 354
5. Unionin kansalaisten perusoikeudet 355

Brottsoffrets ställning inom Europeiska unionen..... 357

Elina Pirjatanniemi

1. Inledning 357
2. Brottsoffer träder fram 358
 - 2.1. Allmänna utvecklingslinjer 358
 - 2.2. Mot en europeisk minimistandard..... 359
3. Begreppet brottsoffer..... 360
4. Minimistandarder för stöd av brottsoffer..... 361
 - 4.1. Några inledande synpunkter 361
 - 4.2. Stöd och information 362
 - 4.3. De processuella rättigheterna 364

5. Ersättning för brottskador	366
6. Avslutande kommentarer	368

Ajankohtaista kuluttajansuojalainsäädännöstä Euroopan unionin sisämarkkinoilla 371

Elena Savia

1. Johdanto	371
1.1. Haasteet vähittäiskaupan sisämarkkinoilla: kuluttajien luottamuksen puute ja kansallinen sääntely kaupan esteinä	371
1.2. Kysymyksenasettelu ja rajaukset	372
2. Kohdennettu täysharmonisointi ja EU:n kuluttajansuojadirektiivit	373
2.1. Samantasoinen suoja täysharmonisoinnilla – uusi direktiivi kieltää sopimattomat kaupalliset menettelyt	373
2.2. Sopimusoikeudellisen kuluttajansuojalainsäädännön uudistushankkeesta EU:ssa	377
3. Kuluttajien oikeuksien tehokkuuden edistäminen sisämarkkinoilla – viimeaikaisesta kehityksestä	378
3.1. Kansallisten täytäntöönpanoviranomaisten yhteistyöverkosto	378
3.2. EU:n kuluttajansuojalainsäädännön luonne: tapaus C-168/05, Mostaza Claro	380
4. Lopuksi	382

Likabehandlingsprincipen och andra principer vid tillämpning av EG-rätten på skatteområdet 385

Stig von Bahr

1. Inledning	385
2. Likabehandlingsprincipen	386
2.1. Likabehandlingsprincipen tillämpas inte	387
2.2. Likabehandlingsprincipen tillämpas	388
3. Rättfärdigande och proportionalitet	392
4. Avslutande anmärkningar	395

Sijoittajat ja Suomi 397

Kauko Wikström

1. Koron määritelmä	397
1.1. Korke kotimaisessa vero-oikeudessa	397
1.2. Korke Suomen sisäisessä kansainvälisessä vero-oikeudessa ja verosopimusoikeudessa	398
1.3. Korot EU-vero-oikeudessa	399
1.4. Yhteenveto	400
2. Sijoittaminen Suomeen	400
2.1. Sijoitukset Euroopan unionista	400
2.2. Sijoitukset Euroopan unionin ulkopuolelta	402

Laiton maahanmuutto ja Euroopan unionissa laittomasti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset 407

Eero Koskenniemi

1. Johdanto	407
2. Laiton maahanmuutto unionin alueelle	407
3. Unionin toimenpiteet laittoman maahanmuuton ehkäisemiseksi	409
4. Kenestä on kyse?	410
5. Unionin puuttumisen oikeudelliset perustelut	411

6. Onko laittomalla maahantulijalla oikeuksia?	412
7. Erityistapaus: non-refoulement	414
8. Keskustelun luonne.....	416
9. Unionin kannan kehittyminen lähitulevaisuudessa.....	416

III Demokratia, osallistuminen ja informaatio *Demokrati, deltagande och information..... 419*

Euroopan unioni ja demokratian palapeli 421

Kirsi Pimiä

1. Johdanto	421
2. EU:n demokratian elementit.....	422
2.1. Edustuksellisuus	422
2.2. Unionin kansalaisuus.....	425
2.3. Osallistuminen	426
2.4. Avoimuus	428
2.5. Hyvä hallinto ja parempi sääntely	430
3. Haasteita ja mahdollisuuksia	430

Rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet 435

Markku Suksi

1. Inledning	435
2. Regelverkets struktur.....	437
3. Valnormer i förhållande till MP-konventionens valemment.....	438
4. Valnormer i 1976 års valakt som MP-konventionen inte täcker	449
5. Avslutning.....	450

Yleisön oikeus osallistua päätöksentekoon ympäristöasioissa..... 453

Anne Kumpula

1. Johdanto	453
2. Århusin sopimus.....	453
3. Århusin täytäntöönpanoasetus	456
3.1. Asetuksen lähtökohdat.....	456
3.2. Osallistuminen ympäristöön liittyvien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun	456
3.3. Sisäinen uudelleentarkastelu	458
4. Lopuksi – mikä muuttuu?	461

Hyvä hallinto oikeutena ja yleisenä oikeusperiaatteena 465

Olli Mäenpää

1. Oikeus hyvään hallintoon	465
2. Hyvän hallinnon sisällöstä ja määrittelystä	466
3. Hyvään hallintoon kuuluvat oikeudet	467
3.1. Hyvän hallinnon laadulliset perusteet	467
3.2. Hyvään hallintoon kuuluvat menettelylliset oikeudet.....	469
4. Korvausvastuun perusteet.....	471
5. Kielelliset oikeudet.....	471
6. Hyvän hallinnon soveltamisala	471
7. Miten hyvä hallinto voidaan taata?	472
8. Tulisiko hyvän hallinnon perusteet harmonisoida?	472

Euroopan unioni kansalaisten palveluksessa: tiedotus, neuvonta ja ongelmanratkaisumekanismit..... 475

Salla Saastamoinen

1. Oikeus tiedonsaantiin, neuvontaan ja apuun ongelmien ratkaisemisessa..... 475
2. Unionin tiedotuspolitiikka..... 477
3. Tiedotuspalveluita..... 477
 - 3.1. EU-elinten tiedotustoimistot..... 477
 - 3.2. Tietoa verkosta..... 478
 - 3.3. Painettua materiaalia kansalaisten oikeuksista..... 480
 - 3.4. Tietoa Europa Direct -palvelusta puhelimitse tai sähköpostitse..... 481
4. Henkilökohtaista oikeudellista neuvontaa tarjoavat palvelut..... 482
 - 4.1. EUROJUS-palvelu..... 482
 - 4.2. Kansalaisten neuvontapalvelu (Citizens Signpost Service)..... 482
5. Ongelmien ratkaisu..... 483
 - 5.1. SOLVIT..... 483
 - 5.2. EU-kuluttajaneuvontakeskusten verkko, ECC-network..... 486
6. Lopuksi..... 486

IV Yksilön pääsy oikeuksiinsa

Individens möjlighet att uttnyttja sina rättigheter..... 489

Om framställningar till Europaparlamentet..... 491

Henrik Lax

1. Folkets Europa..... 491
2. Vem får inge en framställning?..... 492
3. Vilka frågor kan bli föremål för framställningar?..... 492
4. Behandlingsordningen i utskottet för framställningar..... 493
5. Förhållandet till andra institutioner..... 495
 - 5.1. Europeiska kommissionen..... 495
 - 5.2. Europeiska ombudsmannen..... 496
 - 5.3. EG-domstolen ger trovärdighet..... 497
6. Framställningarnas betydelse och framtid..... 497

Oikeus kannella Euroopan oikeusasiamiehelle..... 501

Benita Broms

1. Tausta..... 501
2. Oikeusasiamiehen toimivalta ja tehtävä tarkkailijana..... 503
3. Kantelu-oikeus ja kantelun kohde..... 504
4. Hallinnollinen epäkohta ja hyvän hallinnon säännöstö..... 505
5. Kantelujen tutkimusmenettely..... 506
6. Tutkimusten tulokset..... 508
7. Tutkimusten pääaiheet..... 510
8. Yhteistyö kansallisten ja EU-hallinnon viranomaisten kanssa..... 512
9. Loppusanat..... 513

Kanteleminen Euroopan komissiolle..... 517

Molla Mäkilaine – Antti Peltomäki

1. Johdanto..... 517
2. Jäsenvelvoitteiden valvonta..... 517

2.1. Kantelun tekeminen	518
2.2. Kantelijan hallinnolliset takeet.....	519
2.3. Valvontamenettely	519
2.4. Rikkomuskanne.....	520
2.5. Seuraamusten määrääminen jäsenvaltiolle.....	520
2.6. Esimerkkejä rikkomusoikeudenkäynneistä, jotka ovat alkaneet kantelusta	521
2.7. Komissiolle tehtyjen kanteluiden lukumäärä.....	522
3. Lopuksi.....	524

**Toimivallan- ja vastuunjaon perusteista toteutettaessa yksityisen oikeus
tehokkaaseen oikeussuojaan EY:n oikeuden alalla** 527

Heikki Kanninen

1. Oikeusyhteisö – oikeus tuomioistuimeen	527
2. Kansallinen tuomioistuin ja EY:n johdetun oikeuden normin pätemättömyys.....	532
3. Kansalliset oikeusturvakeinot ja EY:n oikeus	533
4. Kansallisten oikeuskeinojen sääntely EY:n lainsäädännöllä	534
5. Jäsenvaltion velvollisuus luoda tehokkaat oikeuskeinot EY:n oikeuden alalla	537
6. Mitä tehokas oikeuskeino sisältää?.....	537
7. Kansallisen tuomioistuimen tehtävät tehokkaan oikeuskeinon takaamiseksi	540

**Yksilön oikeus nostaa kanne Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen
tuomioistuimessa.....** 543

Virpi Tiili – Nina Korjus

1. Johdanto	543
2. Kumoamiskanne	546
2.1. Kannekelpoiset toimet.....	546
2.2. Kanteen nostamisen määräaika	550
2.3. Oikeussuojan tarve	551
2.4. Asiavaltuus	553
3. Laiminlyöntikanne.....	564
4. Riidanalaisen päätöksen oikeusperustaa koskeva lainvastaisuusväite.....	565
5. Vahingonkorvauskanne	566
6. Tulevaisuuden näkymiä Lissabonin sopimuksen valossa	569

Oikeudenkäyntikulut ja oikeuksiin pääsy EY:n tuomioistuimissa 577

Sari Haukka

1. Johdanto	577
2. Kuka maksaa?.....	578
3. Mitä maksaa?	585
4. Maksuton oikeusapu	590
5. Lopuksi.....	592

**Direktiivien oikeusvaikutukset kansallisissa tuomioistuimissa – oireet,
diagnoosi ja hoitokeinot** 595

Antti Maunu

1. Kysymyksenasettelu	595
2. Perusasioita yhteisön oikeuden normien oikeusvaikutuksista.....	596
2.1. Direktiivit.....	596
2.2. Asetukset	597
2.3. Puitepäätökset	598

2.4.EY:n perustamissopimuksen määräykset	598
2.5.Ulkosopimukset	599
3. Klassinen oikeuskäytäntö	600
3.1. Vertikaalinen välitön oikeusvaikutus	600
3.2. Käänteinen vertikaalivaikutus	603
3.3. Ei horisontaalista välitöntä oikeusvaikutusta	604
3.4. Velvollisuus tulkita kansallista oikeutta direktiivin mukaisesti	605
4. Moderni oikeuskäytäntö	609
4.1. Laillisuusvalvontavaikutus	609
4.2. Ns. piilevä horisontaalivaikutus	612
4.3. Tulkintavaikutus ja yhteisön oikeuden ensisijaisuus	614
4.4. Poissulkeva vaikutus	615
5. Diagnoosi: miksi nykyinen oikeuskäytäntö ei ole johdonmukaista?	617
6. Hoitokeinot: miten oikeuskäytäntöä voitaisiin kehittää?	619
7. Lopuksi.....	620

Tuomarin ja asianajajan tehtävät ja vastuu EY-oikeuden huomioon ottamisessa kansallisessa lainkäytössä 623

Pauliine Koskelo

1. Johdanto	623
2. Asianajajien rooli.....	623
3. Tuomioistuinten rooli	625
3.1. Lähteet	625
3.2. Ilmenemistavat	626
3.3. Merkitys	626
4. Yhteisön/unionin oikeuden soveltaminen.....	626
4.1. Siviiliprosessi	626
4.2. Rikosprosessi	630
5. Ennakkoratkaisumenettely	631
6. Yhteisön oikeuden doktriinit kansallisessa lainkäytössä.....	633

Förhandsavgörandena: en kronjuvel? 637

Leif Sevón

1. Frågeställningen	637
2. När begärs förhandsavgöranden?	638
3. Hur hanterar EG-domstolen de finländska frågorna?	638
4. Låter man bli att begära förhandsavgöranden?	640
5. Ej besvärstillstånd – motivering?	641
6. Får enskilda sin rätt enligt gemenskapsrätten?	642

Valtion korvausvastuu yksilölle unionin oikeuden rikkomisesta 645

Pekka Aalto

1. Johdanto	645
2. Valtion korvausvastuun tausta ja syntyhistoria.....	646
3. Unionin oikeuden mukaan arvioitavat seikat valtion korvausvastuun toteuttamisessa... 648	
3.1. Unionin oikeussääntö, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille yleensä ja vahingonkärsijälle erityisesti	648
3.2. Unionin oikeuden rikkominen ja rikkomisen riittävä ilmeisyys.....	649
3.3. Välitön syy-yhteys.....	651
4. Kansallisen oikeuden mukaan ratkaistavat kysymykset	651
4.1. Kansallisen korvausoikeuden soveltaminen	651
4.2. Vahingonkorvauslain säännökset	652

4.3. Vahinkolajit.....	652
5. Korvausvastuun arviointia yksilön kannalta.....	654

V Euroopan oikeusalue *Det europeiska rättsområdet* 659

Kohti Euroopan oikeusaluetta 661

Kirsti Rissanen

1. Johdanto.....	661
2. Kansalainen unionin uudistustyössä.....	661
3. Oikeus- ja sisäasiat yhteistyöaloiksi.....	662
4. Sisämarkkinat ja yksityisoikeus.....	664
5. Yksityisoikeudellisen yhteistyön ala.....	665
6. Tampereen ja Haagin ohjelmat.....	666
7. Yhteistyön tuloksia.....	668
8. Oikeuden alueen arviointia.....	671
9. Uudistusopimuksen merkityksestä.....	672
10. Lopuksi.....	673

Om forum solutionis enligt artikel 5.1 i Bryssel I-förordningen särskilt i ljuset av rättsfallet Color Drack 679

Gustaf Möller

1. Inledning.....	679
2. Forum solutionis för avtalsrättsliga tvister.....	680
3. GD:s första avgörande angående tolkningen av art. 5.1 b) i Bryselförordningen.....	683
4. Några reflektioner i anledning av Color Drack rättsfallet.....	685
5. Slutord.....	686

Några observationer om jurisdiktion i transportförhållanden 689

Hannu Honka

1. Bakgrund.....	689
2. Om jurisdiktion enligt Bryssel I i belysning av sjötransporträtt.....	691
3. Om transporträttsliga särregler beträffande jurisdiktion – en lagberedningsvinkling.....	697
4. Något om skiljeförfarande.....	698

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen (EAW) täytäntöönpano Suomessa – vastavuoroisen tunnustamisen periaate käytännössä..... 701

Risto Eerola

1. Johdanto.....	701
2. EU-luovuttamislain pääpiirteet.....	703
2.1. Luovuttamisen aineelliset edellytykset.....	703
2.2. Luovuttamismenettely.....	705
3. EU-luovuttamislaki ja vastavuoroisen tunnustamisen periaate.....	707
4. Eurooppalainen ja pohjoismainen luovuttamismenettely vuorovaikutussuhteessa.....	710
5. Lopuksi.....	713

Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten välinen yhteistyö 717

Pekka Hallberg

1. Johdanto 717
2. Yhtenäinen soveltamiskäytäntö tavoitteena 718
3. Integraation kehitysvaiheita 718
4. Tuomioistuinten yhteistyön juuria 719
5. Kongressit 720
6. Ennakkoratkaisujärjestelmä kongressin aiheena 722
7. Kansallisten tuomioistuinratkaisujen tietopankki 722
8. Lopuksi 723

**VI Yksilö ja Euroopan unionin tulevaisuus
Individen och Europeiska unionens framtid..... 725**

Individen och Lissabonfördraget 727

Astrid Thors – Päivi Kaukoranta

1. Inledning 727
2. Individen i processen med att utarbeta och godkänna Lissabonfördraget..... 727
3. Fördragsreformeringsmålet sedda ur individens synvinkel..... 730
4. Individen och Lissabonfördraget 731
 - 4.1. Tanken om ett enhetligt fördrag frångås..... 731
 - 4.2. De grundläggande rättigheterna och Lissabonfördraget 731
 - 4.3. Unionens demokratiska liv 735
 - 4.4. Öppenhet och insyn i unionens verksamhet 736
 - 4.5. Skydd av personuppgifter 737
 - 4.6. Området med frihet, säkerhet och rättvisa 738
5. Slutsatser..... 740

Bilaga: Jämförelsetabeller enligt artikel 5 i Lissabonfördraget 743